

Вовк А.І.,
студентка 6 курсу, 5 групи, Факультет
адвокатури Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ПРОФЕСІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ ТА ОСОБА ЗЛОЧИНЦЯ

Ключові слова. професійна злочинність, особа злочинця, боротьба з професійною злочинністю, методи боротьби з професійними злочинцями.

Анотація. У тезах розглянуті основні ознаки професійних злочинців, методи боротьби з професійною злочинністю та запропоновано шляхи запобігання.

Аннотация. В тезисах рассмотрены основные признаки профессиональных преступников, методы борьбы с профессиональной преступностью и предложено пути предотвращения.

Ключевые слова. Профессиональная преступность, лицо преступника, борьба с профессиональной преступностью, методы борьбы с профессиональными преступниками.

Summary. In theses examined the main features of professional criminals, methods of combating professional crime and proposed ways of prevention.

Keywords. Professional crime, the face of a criminal, combating professional crime, methods of combating professional criminals.

Професійна злочинність - різновид злочинного промислу, який виступає для суб'єкта одним із джерел засобів існування, що вимагає достатніх знань та навичок, кримінальної майстерності для досягнення злочинних цілей, нерідко обумовлює міцні зв'язки (контакти) з антигромадським середовищем. Злочинний світ, будучи невід'ємною частиною соціального розвитку, протягом всієї історії удосконалював (відточував) свою діяльність паралельно з економічним і науково-технічним прогресом. У результаті консолідація злочинних елементів, що почалася з найпростіших та замкнутих професійних злочинних груп й пройшла тривалий еволюційний шлях розвитку, завершилася створенням професійних злочинних співтовариств [1, с. 24].

В кримінології особливе місце посідають професійні злочинці як особи, що мають більшу суспільну-небезпечність. Вони вчиняються не раптово, а мають стійкий характер запланованих діянь, які базується на професійних навичках особи.

Професійні злочини складніше викоренити. Вони ґрунтуються на здобуванні основного або додаткового доходу, підтримуючи при цьому зв'язок з антисоціальним середовищем, близьким до їх власної орієнтації, установок і субкультури.

Рецидивність в даному виді злочинів є практично невід'ємною частиною, чим і зумовлена підвищена суспільна небезпечність. Стійкий зв'язок професійних навичок особи і вчинення злочинів за їх допомогою освітлюється у наукових працях криміналістів, кримінологів та соціологів.

Французький вчений Г. Тард у своїй праці «Порівняльна злочинність» висвітлює корпорації злочинців, аналізуючи діяльності італійської «камори».

В даній праці висвітлюються певні ознаки, які властиві організованним професійним злочинцям. До таких ознак віднесено – сувора ієрархічність, стійкість організації, система заохочень і покарань. Окрім цього, члени злочинних професійних організацій чітко розподіляється за видом роботи, яку вони виконують. Це певний набір професійних навичок, якими володіє кожна особа угруповання і використовує та удосконалює їх для здійснення певної спільної мети, яка частіше буває корисливою.

На думку Е.Феррі, відомого італійського вченого, необхідно виділяти тип «природженого злочинця» [5, с. 17–22]. Цей тип характеризується особою-злочинцем, який володіє інтелектом вище середнього і володіє особливим складом розуму, який допомагає йому у вчиненні своїх злочинних намірів. Як правило, такі злочинці встигають вчинити багато злочинів і проходить великий проміжок часу до їх арешту уповноваженими державними органами. Це обумовлено високим рівнем інтелекту особи-злочинця, який продумує свої дії наперед, а також заздалегідь прораховує дії правоохоронних органів, своїх жертв та інших осіб.

Пивоваров В.В. у своїй роботі «Професійна злочинність як прояв злочинного корпоративізму» вказує, що термін «професійна злочинність» є умовним і доволі невизначеним [4, с. 3]. Його

застосування можна пояснити тим, що стійка злочинна поведінка, насамперед, зовні схожа, нагадує будь-яку іншу професійну діяльність. Розглядати професійну злочинність можна тільки скрізь призму систематичної спеціалізованої діяльності злочинця, яка зовні нагадує діяльність професійну. Власне кажучи, «професійних» по природі злочинів взагалі не існує. Наприклад, навмисне вбивство може бути вчиненою однією особою одноразово на ґрунті побутової сварки, а для іншої особи вбивства на замовлення можуть стати основним джерелом існування. Врешті решт, можемо уявити особу, яка майстерно ухиляється від сплати аліментів на утримання дітей, змінює місця роботи, підробляє особистісні ідентифікаційні документи, однак навряд чи комусь спаде на думку назвати ухилення від сплати аліментів «професійним» злочином.

Тож професійний злочинець, на мою думку, є особою, яка володіє певними професійними навичками і використовує їх задля отримання певної матеріальної вигоди і сприймає таку діяльність на рівні зі звичайною роботою. Це особливе відношення до певних антисоціальних проявів, які є нормою для такої особи.

Боротьба з професійними злочинцями і їх угрупованнями здійснюється зазвичай спеціально утвореними органами, які вивчають особи злочинців, їх типи, джерела виникнення злочинного мислення, а також інші ознаки особи злочинців. Вивчення ознак, звичок і типу мислення професійного злочинця дає можливість скласти картину щодо особи-злочинця і розуміти його повний цикл життя від виникнення першої думки про використання своїх навичок в злочинному аспекті до арешту такої особи і застосування до неї виправних заходів.

Зокрема, слід зауважити, що заходи щодо виправлення такої особи не дають очікуваних результатів, тому що професійна злочинність – це певний тип мислення, який закладається достатньо довгий час (нерідко із самого дитинства і підліткового віку). Тому, боротьба з професійною злочинністю має здійснюватися не постфактум після затримання злочинця, а до виникнення в нього першої думки про можливість отримання джерела заробітку за допомогою своїх професійних навичок.

На мою думку, в такому виді злочинів необхідно застосовувати профілактичну превентивну роботу. Одною із основних ознак

професійних злочинців є те, що вони деформують свої професійні навички під основне джерело заробітку. Витоками такої поведінки нерідко стають обставини, що позбавляють особу можливості заробляти не злочинним шляхом. Тому одна із форм запобігання професійної злочинності є створення умов для легального заробітку осіб, чії навички за статистикою використовуються для досягнення злочинних намірів. Іншими словами – направити їх навички в необхідне русло.

Слід зазначити, що практика боротьби з професійною злочинністю залишається неосвітленою теорією; органи, які ведуть боротьбу зі злочинністю, та наукові працівники не озброюються чіткими методологічними орієнтирами, що не сприяють перетворенню кримінального права в активний наступальний засіб боротьби зі злочинними посяганнями.

До методів нейтралізації й усунення вчинення злочинів професійними злочинцями можна віднести наступні:

- вдосконалення організації внутрішньої й зовнішньої взаємодії між суб'єктами оперативно-розшукової діяльності у вирішенні поставлених перед ними завдань, комплексні профілактичні операції з залученням коштів й сил не тільки правоохоронних органів, а й органів державної, муніципальної влади та управління, недержавних об'єднань, громадян;

- уточнення індивідуалізованої функціональної компетенції підрозділів органів внутрішніх справ, при якій оптимальність завдань витікала б з реальних можливостей конкретного підрозділу та специфіки застосовуваних ним методів й засобів у досягненні кінцевого результату щодо попередження злочинів;

- вирішення питання кадрового забезпечення функції оперативно-розшукової профілактики через продуману систему відбору, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, спеціально орієнтованих юристів, психологів, економістів, інженерів та інших категорій співробітників правоохоронних органів.

Практика склалася таким чином, що для попередження злочинів об'єднуються зусилля всіх правоохоронних органів. Особливу роль при цьому відіграє обмін інформацією. Аналіз профілактики показує, що для попередження злочинів правоохоронними органами необхідна сучасна комп'ютерна інформація - особлива система

обліку форм злочинної поведінки. Це вельми значущий для практики комплекс профілактичних проблем. Тут багато різновидів і напрямів, а одне з них - це попередження професійних злочинців.

В індивідуальному попередженні злочинів з боку професійних злочинців велика роль відводиться контролю за їх поведінкою. Контроль за професійними злочинцями повинен забезпечити умови, що виключають їх вплив на засуджених.

Також необхідне створення системи відшкодування шкоди злочинцями. Розплата за злочини повинна бути вигідна для держави та потерпілих. Потрібно приділяти велику увагу правам потерпілих.

Рішення багатьох сучасних проблем боротьби з професійною злочинністю у даний час вже неможливо без формування рекомендацій кваліфікованих соціологів, психологів, фахівців із засобів масової інформації, масової культури [3, с. 445-447].

Таким чином, необхідно зазначити, що питання по боротьбі зі злочинністю треба на законодавчому рівні закріпити такий напрямок, як профілактика професійної злочинності, що включає створення спеціалізованих підрозділів поліції, їх технічне забезпечення. Необхідно розробити нові форми та методи попередження, виявлення та припинення професійної кримінальної діяльності, а також контролю за способом життя потенційних злочинців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Даньшин І. М. Загальнотеоретичні проблеми кримінології: монографія / І. М. Даньшин. - Х.: Прапор, 2005. - 224 с.;
2. Галахов С. С., Козлов В. І. Проблеми та перспективи попередження злочинів // Суспільство і право. 2009. №4. С. 161-166;
3. Карлаш Р. Ю. Сучасні напрями профілактики професійної злочинності в Україні / Р. Ю. Карлаш // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 442–447.
4. ПРОФЕСІЙНА ЗЛОЧИННІСТЬ ЯК ПРОЯВ ЗЛОЧИННОГО КОРПОРАТИВІЗМУ [Електронний ресурс] // ISSN 2225-6555. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: file:///Users/user/Downloads/63488-130686-1-SM.pdf.
5. Ферри Энрико. Преступные типы в искусстве и литературе / Энрико Ферри. – Спб. : типогр. В. Я. Мильштейна, 1908. – 173 с

6. Головкін Б.М. Психологічні особливості злочинців // Форум права. – 2012. – Вип. № 4. – С. 223-230. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_4_37

Науковий керівник: к.ю.н., доц. О.В. Ткачова